

Jaarverslag 2012

Nederlandse Tuinenstichting



NEDERLANDSE TUINENSTICHTING
NIEUWEZIJDSE VOORBURG WAL 75 SOUS
1012 RE AMSTERDAM
INFO@TUINENSTICHTING.NL
TELEFOON 020 623 50 58
ING BANK 5595446

Inhoudsopgave

| | Pag. |
|--|------|
| 1 Inleiding | 3 |
| 2 Bestuur | 3 |
| - Relaties | 4 |
| 3 Missie en kerntaken | 4 |
| 4 Bureau | 5 |
| - Activiteiten in 2012 | 5 |
| - Fondsen- en sponsorwerving | 6 |
| - Diversen | 6 |
| 5 Excursiecommissie | 6 |
| - Excursies | |
| - 13 mei de Vecht | 6 |
| - 2 juni Friesland | 7 |
| - 9 juni Landgoed Baesd | 7 |
| - Excursies georganiseerd door Erfgoedver. Heemschut | 7 |
| 6 Monumentencommissie | 7 |
| - Rapporteurs | 7 |
| - Projecten | 7 |
| - Diverse aandachtspunten en ontwikkelingen | 8 |
| - KNOB/Richtlijnen Tuinhistorisch Onderzoek | 9 |
| - Platform Groen Erfgoed | 9 |
| - MoMo en BRIM | 9 |
| - FIM | 9 |
| - Opleiding 'Groen Ruimtelijk Erfgoed' | 9 |
| 7 Open Tuinen Commissie | 10 |
| - Open Tuinen Gids 2012 | 10 |
| - Tuinbezoeken | 10 |
| - Open Tuinen Gids 2013 – voorbereiding | 10 |
| - Tuinjournaal | 10 |
| - Regiodagen open tuineigenaren | 10 |
| - PR | 10 |
| 8 Publicatiecommissie | 10 |
| - Canneman | 11 |
| - BONAS/NTs studies | 11 |
| 9 Redactiecommissie | 11 |
| - Het Tuinjournaal | 11 |
| - Tuinjournaal maart 2012 | 11 |
| - Tuinjournaal juni 2012 | 13 |
| - Tuinjournaal september 2012 | 14 |
| - Tuinjournaal december 2012 | 15 |
| 10 Commissie Sociaal Tuinieren | 16 |
| 11 Websitecommissie | 17 |
| 12 Overige activiteiten | 17 |
| - Sneeuwklodjesdagen | 17 |
| - Vrijwilligersdag 2012 | 17 |
| - Groninger Tuin & Kunst Tiendaagse | 18 |
| - FIM | 18 |
| - BRIM | 18 |
| - Beurzen | 18 |
| - Bezoeken | 18 |

CONCEPT

Jaarverslag 2012

1 Inleiding

Behoud en ontwikkeling van groen erfgoed en het bevorderen van kennisuitwisseling hierover.

In Nederland gaat steeds meer hoogwaardige kwalitatieve groene ruimte verloren. Uniek groen staat onder druk vanwege bouwplannen, gebrek aan geld of adequate kennis. Vaak gaat het om landgoederen, stedelijk groen en bijzondere tuinen; onvervangbaar groen dat wordt bedreigd. En dat terwijl recent wetenschappelijk onderzoek heeft uitgewezen hoe belangrijk een groene leefomgeving is voor het welzijn van mensen. De kwetsbare verhouding tussen mens en natuur vraagt om bescherming. Sinds 1980 zet de Nederlandse Tuinenstichting zich dan ook in voor het behoud en de ontwikkeling van groen erfgoed en het bevorderen van kennisuitwisseling hierover.

De NTs is een vrijwilligersorganisatie en werkt zonder overheidssubsidie. De NTs heeft een ANBI (Algemeen Nut Beogende Instellingen) status. Daarmee voldoet de stichting aan de bepalingen zoals vermeld in art. 32 van de successiewet.

2 Bestuur

In 2012 was het NTs bestuur als volgt samengesteld:

- mw. Beline (I.M.) Geertsema-Key, voorzitter, Open Tuinencommissie, Commissie Sociaal Tuinieren
- mw. ir. Marianne (W.M.A.) van Lidth de Jeude, vice-voorzitter (vanaf juni 2012), Publicatiecommissie, rapporteur
- mw. Marna (M.T.) Spoon, secretaris
- dhr. drs. Robert (R.D.) Kreder, penningmeester
- jkvr. Carla (C.J.) de Jonge, Excursiecommissie
- dhr. drs. Henk (H.) van der Eijk, Monumentencommissie, Websitecommissie
- hr. drs. Hein (C.H.) Krantz (vanaf april 2012)

Het bestuur heeft in 2012 zeven maal vergaderd. Bij de vergaderingen was mw. Emilie Horst-Goossens als bestuursadviseur voor de PR en als afgevaardigde van de Redactiecommissie aanwezig.

Er werden twee juridische adviseurs benoemd voor de NTs: mr. C.A.M. Kleipool voor notariële zaken en mw. mr. Gea de Groot voor personeels- en lopende juridische zaken.

Relaties

Overleg heeft plaats gevonden met o.m. het Geelvinck Hinlopen Huis, Bomenstichting, Erfgoedvereniging Heemschut, St. Vrienden PHB (Particuliere Historische Buitenplaatsen), RCE (Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed), NVTL (Nederlandse Vereniging voor Tuin- en Landschapsarchitecten), Cascade, Beekestijn, FIM (Federatie Instandhouding Monumenten) en BRIM (Besluit Rijkssubsidiëring Instandhouding Monumenten).

3 Missie en kerntaken

Missie

De Nederlandse Tuinenstichting (NTs) streeft sinds de oprichting in 1980 naar het behoud van hedendaagse en historische buitenplaatsen, bijzondere tuinen, parken en

stedelijk groen die van belang zijn door vormgeving, beplanting, cultuurhistorisch karakter en ligging. Daarvoor worden inventarisaties en onderzoeken uitgevoerd en adviezen gegeven aan eigenaren, beheerders en overheden over plantontwikkeling, herstel, beheer en aanpassingen.

De NTs is zowel een inhoudelijke organisatie die streeft naar kennisontwikkeling en kennisoverdracht, als een publieksorganisatie. Door de openstelling van ruim 200 particuliere tuinen en parken en het organiseren van excursies en lezingen worden jaarlijks ruim 100.000 personen nader in contact gebracht met groene ruimtelijke vormgeving en inrichting en het genoeg van het tuinieren en het buitenleven.

Het beleidsplan concentreert zich op de activiteiten ten behoeve van het in stand houden van tuinen, parken en stedelijk groen en op de betrokkenheid van mensen bij de eigen leefomgeving, de vormgeving en het onderhoud daarvan.

Kerntaken

- Bescherming en behoud van hedendaagse en historische buitenplaatsen, bijzondere parken, tuinen en stedelijk groen;
- Expertise ter beschikking stellen aan overheden en particulieren;
- Kennis en bewustzijn vergroten ten aanzien van groen cultureel erfgoed;
- Onderzoek doen naar tuin- en landschapsarchitecten en daarover publiceren;
- Kennisuitwisseling door openstellen van tuinen van donateurs voor donateurs.

Het bestuur van de Nederlandse Tuinenstichting behartigt de communicatie naar buiten toe (website, relatie donateurs, samenwerking met verwante organisaties) en neemt initiatieven om de doelstellingen te bereiken en de naamsbekendheid te vergroten.

De Monumentencommissie is werkzaam binnen de kaders van het beleidsplan, reageert op de meldingen uit het land, pleegt overleg en houdt contact met de provinciale rapporteurs en steunt het bestuur bij algemene en specifieke contacten met de overheid en/of andere instellingen.

De Nederlandse Tuinenstichting organiseert elk jaar haar activiteiten rond een centraal thema. Het is de bedoeling dat het thema recente gebeurtenissen en ontwikkelingen belicht in de wereld van tuin en park. Excursies, lezingen artikelen in het Tuinjournaal, highlights in de Open Tuinen Gids die rond hetzelfde NTs-thema georganiseerd worden versterken elkaar in effect. In 2011 was het thema: 'Moestuinen'.

Bij de Nederlandse Tuinenstichting dringt steeds meer het besef door, dat veel Nederlanders geen toegang hebben tot groen en natuur. Oudere en sociaal geïsoleerde mensen kunnen veel baat hebben bij een groenere woonomgeving. De NTs heeft dan ook in 2010 een 'groen sociaal project' opgezet in het historische tuindorp Betondorp in Amsterdam.

Hier wonen veel ouderen die zelf niet meer in staat zijn hun tuinen te onderhouden. In deze buurt helpt de NTs verwaarloosde tuinen opknappen. Dit leidt tot herstel van het oorspronkelijk beoogde groene straatbeeld. Zo verbreedt de NTs haar missie tot een meer sociale invulling.

4 Bureau

In 2012 zijn de volgende bureaumedewerkers werkzaam:

mw. drs. Suzanne Kooij Hoofd Bureau voor 16 uur per week;

mw. Ellen Kickhefer voor de donateursadministratie, telefoon-, post- en mailbeantwoording voor 18 uur per week.

Het contract van mw. Kickhefer eindigde op 10 februari 2012. Zij kreeg een nieuw contract per 1 juni 2012.

In de drie maanden van haar afwezigheid werd zij vervangen door mw. Linde Geurtz.

De boekhoudkundige administratie wordt op kantoor gedaan. Dhr. Joop Blonk ondersteunt deze werkzaamheden als financieel administrateur.

Om te voorkomen dat post zoekraakt heeft de NTs per december 2012 een postbusnummer.

Activiteiten in 2012

- Nieuwjaarsententje op 21 januari 2012

Om afscheid te nemen van vertrekkend bestuurslid mw. Caroline de Koningh en bureaumedewerker mw. Esther van der Sluis werd ten huize van de voorzitter een Nieuwjaarsententje gegeven.

Ook de twee overige bureaumedewerkers en de financieel administrateur werden als dank voor hun inspanningen van het afgelopen jaar hiervoor uitgenodigd.

De nieuwe juridische adviseur mw. mr. Gea de Groot was eveneens aanwezig.

Tijdens het ententje werd mw. Marian Lenshoek (Redactiecommissie) benoemd tot Vrijwilliger van het Jaar. Later in het jaar, tijdens de Vrijwilligersdag op 16 september, ontving zij de bokaal met inscriptie.

-2012 Jaar van de Buitenplaats

Op 24 maart 2012 werd in samenwerking met Erfgoedvereniging Heemschut een Themadag georganiseerd op buitenplaats de Vanenburg te Putten. Het thema was 'Verleden, heden en toekomst van de buitenplaats'.

Er waren 220 aanwezigen. De dag was een groot succes met zes deskundige sprekers en betrokken buitenplaatseigenaren.

Op deze dag werd ook het Manifest Groen Erfgoed ondertekend door tien organisaties, waaronder de Nederlandse Tuinenstichting. In het manifest vragen partijen aandacht voor de unieke waarden van het groen erfgoed op historische buitenplaatsen. Het Manifest Groen Erfgoed is een initiatief van de NTs, Erfgoedvereniging Heemschut en Stichting in Arcadië.

Via een website hebben ca 80.000 mensen het Manifest Groen Erfgoed ondertekend, waarvan ca 3000 via de NTs.

Het Manifest wordt begin 2013 aangeboden aan de directeur van de RCE.

-'Naar buiten! Stedelingen en hun buitenplaatsen'

Van 11 juli 2012 tot 4 februari 2013 was de tentoonstelling 'Naar buiten!, Stedelingen en hun buitenplaatsen'. Deze tentoonstelling van keurtuinen en de buitenplaatsparken was georganiseerd door het Museum Geelvinck Hinlopen Huis te Amsterdam, ook o.a. de NTs heeft hieraan meegewerkt. Donateurs konden deelnemen aan een exclusieve preview.

-Werkgroep Beleid NTs

In de loop van 2012 werd een werkgroep Beleid NTs samengesteld die zich bezighoudt met de toekomstvisie van de NTs en het herschrijven van het beleidsplan. In deze werkgroep zijn naast het NTs bestuur ook andere NTs commissies vertegenwoordigd.

-Open Monumentendagen 8 en 9 september 2012

Het thema van deze Open Monumenten was 'Groen van Toen'.

Namens de NTs werden op enkele locaties lezingen gegeven.

-Social media

Het nieuws van de NTs is te volgen via Twitter, LinkedIn en Facebook.

Fondsen- en sponsorwerving

In 2012 zijn fondsen en sponsors geworven voor de Themadag van 2012 Jaar van de Buitenplaats en voor het Project Betondorp (Sociaal Tuinieren). De fondsaanvragen zijn gehonoreerd door:

- het Prins Bernhard Cultuur Fonds,

- de M.A.O.C. Gravin van Bylandt Stichting
- Stichting RCOAK
- Fonds Sluyterman van Loo
- Stichting Erven de Jager
- Russell/ter Bruggefonds
- Skanfonds

Daarnaast was er een anonieme schenking toegekend aan het project Sociaal Tuinieren.

Diversen

Het aantal donateurs per 1-2-2012 was ca 3000.

Om het aantal donateurs te vergroten wordt de handschoenenactie i.s.m. 'De Wiltfang' voortgezet.

Ook is er een begin gemaakt met bedrijfsdonateurschappen.

5 Excursiecommissie

De excursiecommissie was in 2012 als volgt samengesteld:

- Carla de Jonge, voorzitter (ook NTs bestuurslid)
- Marjorie Gisolf-Smit
- Anne Wolff
- Ysk Vondeling
- Lisette van Zandvoort-Gerritsen
- Roswitha Kleipool-de Regt
- Hetty Benschop

E samenstelling van de commissie werd begin 2012 versterkt door toetreding van mw. Hetty Benschop, die al eerder gedurende een aantal jaren in inmiddels opgeheven Kwekerijencommissie zitting had, en bekend is van haar Open Tuin.

Samenwerking met Erfgoedvereniging Heemschut resulteerde in de afstemming van data en doelen van alle excursies. Leden van beide organisaties namen deel aan de excursies. In het kader van het Jaar van de Buitenplaats werd door iedere organisatie 3 excursies voorbereid.

Excursies

Zondag 13 mei De Vecht

Per boot langs de Vecht bezochten we de buitenplaatsen Guntherstein, waar de eigenaar de heer R. Koole en tuinbaas Arnold Achterkamp ons over het landgoed inclusief de moestuin rondleidden.

Op de buitenplaats VreedenHoff werden we gastvrij ontvangen door eigenaar de heer A. Lisman; in de kas werd geluncht.

De tocht werd vervolgens per bus vervolgd om de buitenplaats Vreedenhorst van erfgoedhovenier en eigenaar Kees Beelaerts van Blokland onder zijn enthousiaste leiding te bezoeken.

Organisatoren: Ysk Vondeling en Carla de Jonge

Aantal deelnemers 54.

Zaterdag 2 juni Friesland

Bezoekt werden de buitenplaats Oranjestein in Oranjewoud en het Poptaslot in Marssum. Rita Radetzky was de deskundige gids die ons op Oranjestein uitgebreid door de door Roodbaard aangelegde tuin en park leidde. Aansluitend volgde de lunch in het restaurant van Museum Belvédère.

Per bus werden tijdens een 'verrassingstocht' interessante aspecten van het Friese Landschap belicht.

Op het Poptaslot werden rondleidingen gegeven in het huis en de tuin, moestuin en boomgaard.

Organisatoren: Anne Wolff, Ysk Vondeling en Lisette van Zandvoort.
Aantal deelnemers 54.

Zaterdag 9 juni Landgoed Baest

's Ochtends werd een inleiding gegeven over de geschiedenis en de toekomst van het landgoed.

Vervolgens werd onder leiding van gidsen en de tuinbaas gewandeld door de fraaie tuin rond het huis.

Na een luxueuze lunch volgde er een wandeling over het landgoed; ook weer met de nodige uitleg over het gebied en de plannen voor onderhoud en renovatie.

Tot slot was er nog een gezamenlijk drankje 'vanuit de kofferbak'.

Organisatoren: Marjorie Gisolf en Roswitha Kleipool.

Aantal deelnemers 61.

De volgende excursies werden georganiseerd door Erfgoedvereniging Heemschut:

Vrijdag 6 juli

Gered van het water: buitenplaatsen en kastelen op Schouwen-Duiveland

Zaterdag 28 april

Poorten open op de Utrechtse Heuvelrug

Vrijdag 12 oktober

Excursie langs de Veluwezoom

6 Monumentencommissie

Naar aanleiding van meldingen van donateurs, provinciale rapporteurs, belangstellende burgers en omwonenden voert de Monumentencommissie, met de hulp van de deskundige vrijwilligers van die Commissie, bronnen- en locatieonderzoek uit. Daarop kan een visie over de kwaliteiten van het object worden gegeven, maar ook kan de eigenaar of de beheerder worden benaderd om te bezien of en zo ja, op welke wijze tot een beheers- of restauratieplan kan worden gekomen, afhankelijk van de aanwezige waarden. Ook komt het voor dat de Monumentencommissie of een van haar leden naar aanleiding van overheidshandelen met betrekking tot groene objecten in het publiek domein in contact treedt met Gemeente of Provincie.

Daarnaast spelen deskundige leden van de Monumentencommissie waar mogelijk in op de landelijke ontwikkelingen en nemen zonodig deel aan studie- of klankbordgroepen.

De Monumentencommissie wordt jaarlijks bij circa 20 nieuwe projecten betrokken.

De Monumentencommissie was in 2012 als volgt samengesteld:

- mw. ing. Annemiek Tromp
- mw. mr. Hanny van der Heide (secretaris tot 1 november 2012)
- dhr. ing. Henk Barkhof
- dhr. Piet Bakker
- dhr. mr. Jan Willem Edinga
- mw. mr. Rita Grothuis-Wiesman (secretaris vanaf 1 november 2012)
- dhr. drs. Henk van der Eijk (ook NTs bestuurslid)
- mw. drs. Carla Scheffer
- mw. drs. Mariël Kok, adviseur

Ondersteuning door het bureau berustte bij mw. Suzanne Kooij.

De Monumentencommissie vergaderde in 2012 zeven maal.

Rapporteurs

Deze vrijwilligers vormen de steunpunten en waakhonden in de regio's en brengen de Monumentencommissie op de hoogte van wat er in hun gebied speelt. Dit wordt door henzelf aangekaart of door betrokken burgers.

De rapporteurs in 2012 die aan de Monumentencommissie berichtten waren:

Groningen: mw. Stieneke van der Wal;

Friesland: drs. Rita Mulder-Radetzky;

Drenthe: vacature

Overijssel: ir. Olly Hof-de Boer;

Gelderland: ing. Henk Barkhof; mr. Hanny van der Heide;

Gelderland/Betuwe: Heino van Rijnberk;

Utrecht: dr. Fabienne Hellendoorn; Mariska de Boer; ir. Lia Copijn-Schukking

Noord-Holland: Piet Bakker, kustgebied; mr. Bram de Vries;

Noord-Holland/Amsterdam: drs. Juliet Oldenburger

Zuid-Holland/Rotterdam: drs. Anne Mieke Backer

Zuid-Holland/Den Haag: Joost Gieskes

Zuid-Holland: Erik Rinia

Zeeland: drs. Nelleke van der Feltz-van Heumen

Noord-Brabant: ing. Willem Verhoeven BNT

Noord-Brabant/Oost-West: vacature

Limburg-Noord/Land van Cuijk en Rijk van Nijmegen: Anneke Meijsen

Limburg-Midden: Vincent Bindels

Limburg-Zuid: dr. Mauk Driessen

Algemeen: ir. Marianne van Lidth de Jeude (voor incidentele zaken in het land)

Projecten

Aan de volgende projecten werd door de Monumentencommissie gewerkt:

Rosa Spierhuis Laren

Frederikspark Haarlem

Griffietuin bij Paviljoen Welgelegen in het Frederikspark te Haarlem

Kerkhofbeplanting Nieuwe Kerk Den Haag

Oosterbeekse Landgoederenzone

Park Wijhezicht te Wijhe

Park Oog en Al Utrecht

Van Bergen IJzendoorpark Gouda

Bomenkap Nienoord Leek

Carabas Rockanje

Beresteijn Voorschoten

Kasteel Ruurlo Ruurlo

Wijk Stappegoor Tilburg

Diverse **aandachtspunten** en **ontwikkelingen** die werden gevolgd door de Monumentencommissie:

Voorlinden Voorschoten

Gemeentelijk erfgoedbeleid Wassenaar

Wilhelminapark Grouw

Hydepark Doorn

VSM tuin Alkmaar

Clingendael en Oosterbeek Den Haag

Park Wijhezicht Olst

De Monumentencommissie was in 2012 betrokken bij de volgende actuele onderwerpen en activiteiten:

KNOB (Koninklijke Nederlandse Oudheidkundige Bond) / **Richtlijnen Tuinhistorisch Onderzoek**

De KNOB, met dhr. Jan-Willem Edinga als voorzitter van de Agenda Historisch Groen, is bezig met het opstellen van 'Richtlijnen Tuinhistorisch Onderzoek'.

De Mon. Cie heeft samen met de Rijksgebouwendienst (RGD) en de RCE hulp verleent bij het uitwerken van deze richtlijnen.

Platform Groen Erfgoed

Er is een lijst opgesteld van groene wederopbouwmonumenten.

MoMo (Modernisering Monumentenzorg) en BRIM (Besluit Rijkssubsidiëring Instandhouding Monumenten).

Er is bezorgdheid over voldoende deskundigheid op het gebied van Groene Monumenten bij de diverse overheden. De ontwikkelingen werden gevolgd over o.m. de aandacht voor het groen, het niveau van deskundigheid op het gebied van de WABO (Wet Algemene Bepalingen Omgevingsrecht), kennisontwikkeling over historische tuinen en parken, en is er contact geweest met de RCE naar aanleiding van de MoMo en BRIM/Memo Prioritering Groen.

Themadag 2012 Jaar van de Buitenplaats

De Mon. Cie was betrokken bij het voorbereiden en organiseren van de themadag '2012 Jaar van de Buitenplaats' op 24 maart 2012.

FIM (Federatie Instandhouding Monumenten)

De NTs is lid van de FIM en volgt haar activiteiten.

Opleiding 'Groen Ruimtelijk Erfgoed'

De Mon. Cie stimuleert deelname aan de opleiding 'Groen Ruimtelijk Erfgoed' (HAS Den Bosch) t.b.v. kennisontwikkeling op dit gebied, en is vertegenwoordigd in de Vereniging 'Kennisontwikkeling Groen Erfgoed'.

7 Open Tuinencommissie

De Open Tuinencommissie van de NTs was in 2012 als volgt samengesteld:

- mw. Gonne Doorman-van den Wall Bake (voorzitter)
- mw. Marianne Bielders-Bergmans
- mw. Brigitte Gentis-van Dam Merrett
- mw. drs. Lietje de Vree-van den Bergh
- mw. Beline Geertsema-Key (ook voorzitter NTs bestuur)
- mw. Anneke van Apeldoorn
- mw. Rita Bergshoeff-den Breeje

Er werd twee maal vergaderd, in maart en in september.

Open Tuinen Gids 2012

De Open Tuinen Gids beschrijft ruim 200 gekeurde particuliere tuinen en parken van NTs donateurs. Deze zijn op afspraak gratis toegankelijk voor NTs-donateurs. Begin maart kwam de Open Tuinen Gids 2012 uit, waarin 292 tuinen zijn opgenomen. Thema voor 2012 was: Buitenplaatsen. De nieuwe tuinen van de Buitenplaatsen werden in de Gids opgenomen.

Tuinbezoeken

In Zuid-Nederland werden dertien nieuwe tuinen bezocht en beschreven.

In Noord-Nederland werden 22 tuinen toegevoegd aan de Gids 2013. Drie aangemelde tuinen werden afgekeurd.

Er werden vele tuinen herbezoekt. De Tuineigenaren stellen het op prijs als de leden van de Open Tuinencommissie belangstelling tonen en de tuin nogmaals bezoeken.

Op klachten werd gereageerd en er werd contact opgenomen met de desbetreffende tuineigenaar.

Open Tuinen Gids 2013 – voorbereiding

Er werden vijf vergaderingen gehouden over de samenstelling van de Open Tuinen Gids 2013, met als thema 'Oud en Nieuw'. Er werd goed samengewerkt mede doordat dat er een productieschema is opgesteld waarin iedereen zijn eigen taak heeft. De redactiemedewerkers zijn:

Emilie Horst-Goossens: eindredactie

Linde Geurtz: productie

Eugenie van Dam van Isselt: vormgeving/opmaak

Lietje de Vree en Gonne Doorman vertegenwoordigden de Open Tuinencommissie en waren betrokken bij de redactie en productie en de diverse correctierondes.

Tuinjournaal

Voor iedere aflevering van het Tuinjournaal werd een open tuin uit de Gids gezocht die aansluit bij het thema van dat Tuinjournaal. Het artikel werd geschreven door de tuineigenaar of door auteurs die werden aangeleverd door Commissieleden.

Regiodagen open tuineigenaren

Regio – Zuid

De regiodag Zeeland te Meliskerke werd voor de vierde keer gehouden en de deelnemers leerden elkaar kennen en waren enthousiast over de bijeenkomst.

Regiodag Brabant te Schijf werd voor de elfde keer gehouden en de tuineigenaren zijn in de loop van de tijd langzamerhand goede bekenden van elkaar geworden.

Regio – Noord

De regio bijeenkomsten in Koekange en Hagestein werden goed bezocht. Er waren Open Tuineigenaren uit de provincies Friesland, Drenthe, Overijssel, Flevoland, Gelderland en een deel van Noord- en Zuid Holland.

De foto's en een verslag van de bijeenkomsten werden op de website en in het Tuinjournaal van december 2012 geplaatst.

PR

Door het verwerven van nieuwe tuinen en de inspanning van Open Tuineigenaren werden er nieuwe donateurs ingeschreven. Het uitdelen van folders tijdens de open dagen met een eventueel wervend verhaal door de tuineigenaar over het werk en de doelstelling van de NTs gaf ook bekendheid aan de NTs.

8 Publicatiecommissie

De publicatiecommissie was in 2012 als volgt samengesteld:

- mw. ir. Marianne van Lidth de Jeude, voorzitter (ook NTs bestuurslid)
- mw. dr. Honey Wolff-Albers

Canneman

Gewerkt werd in 2012 aan een publicatie over de werken van Liesbeth en Elias Canneman door Carla Schütte, Charlotte Korthals Altes en Marianne van Lidth de Jeude. Publicatie vindt plaats in het septembernummer 2013 van het Tuinjournaal en op de NTs-website.

BONAS/NTs studies

De samenwerking met BONAS werd gecontinueerd in een studie naar de werken van de tuinarchitect John Bergmans en de landschapsarchitect ir. Hein Otto. Hun werken worden geanalyseerd en beschreven en voorzien van een essay, dat hen plaatst in hun tijd en hun betekenis duidt.

Aan Bergmans werkten Johanna Karssen-Schürmann, Ivo Janssen en Marianne van Lidth de Jeude. Studenten Landschapsinrichting van de Hogeschool Van Hall/Larenstein werkten mee aan deelstudies: twee studenten aan de beplantingsopbouw van

sportvelden ontworpen door Bergmans en een groep van zeven studenten aan een vergelijking van de kunst van het ontwerpen van borders tussen de tijdgenoten Mien Ruys en John Bergmans. Een student Landschapsarchitectuur van de Wageningse Universiteit maakte een analyse-rapport over openbare beplantingen van Hein Otto.

9 Redactiecommissie

Het Tuinjournaal

Het Tuinjournaal is voor de Nederlandse Tuinenstichting een belangrijk medium om te communiceren met donateurs en relaties. Het Tuinjournaal verschijnt vier maal per jaar en streeft naar verdieping van de belangstelling voor het behoud van historisch belangwekkende tuinen en parken. In ieder nummer staat een aansprekend thema centraal.

De redactie was in 2012 als volgt samengesteld:

- mw. Marian Lenshoek-Smeets (hoofdredacteur)
- dhr. ir. Korneel Aschman
- dhr. drs. Ronald van Immerseel
- mw. Éva Kovács
- mw. drs. Anne Wolff
- mw. Emilie Horst-Goossens (vanaf 1 september)
- dhr. drs. Leslie Leijenhorst (vanaf 1 september)
- mw. Hanneke Prins (eindredacteur)
- mw. Marion Kruisbrink

Julia Voskuil maakt geen deel uit van de redactie, maar schrijft artikelen voor bijna ieder nummer.

De redactie heeft in 2012 vier maal vergaderd.

In 2012 is gepubliceerd over:

Maart 2012 thema: Stinzenplanten

Verwilderde pronkstukken?

Lange tijd beschouwde men stinzenplanten als inheems. Pas begin 1900 werd een verrassend verband gelegd tussen historische bebouwing en een specifieke groep planten die daar groeide.

Éva Kovács

Kwekerij 'De Heliant', stinzenplanten en wilde soorten

"Overall in Nederland weet ik goed waar welke soort thuis hoort. Daardoor kun je de 'juiste soort op de juiste plek' aanplanten", zegt kweker Nils van Ligten.

Julia Voskuil

Heemparken rijksmonument - De trots van Amstelveen

Van de heemparken in Nederland zijn het Jac.P. Thijssepark en het park De Braak in Amstelveen de bekendste. In het voorjaar is het hier één zee van stinzenplanten.

Hanneke Jelles

Friese glorie - Stinzenflora Friesland in kaart

Sinds de jaren tachtig is veel onderzoek gedaan naar de stinzenflora in Friesland, met als resultaat een goed overzicht van vindplaatsen en planten en meer aandacht voor onderhoud en beheer.

Anne Wolff

De toekomst ligt in het verleden

Kasteel De Vanenburg als voorbeeldlocatie voor een themadag over historische buitenplaatsen op 24 maart a.s. van de NTs en Erfgoedvereniging Heemschut.
Éva Kovács

Sociaal tuinieren in Betondorp met Stichting Present: doe mee!

Eind jaren tachtig beheerden NTs-vrijwilligers de Canneman-tuinen van het Hof van Walenburg. Tegenwoordig stimuleert de NTs vrijwilligerswerk in het historische tuindorp Betondorp in Amsterdam.
Suzanne Kooij en Esther van der Sluis

Vijf eeuwen bloemperken op buitenplaats Akerendam te Beverwijk

Een unieke zomerexpositie waarbij verschillende modes en stijlen in de aanleg van kleurrijke bloemperken door de eeuwen heen centraal staan.

Excursies in het Jaar van de buitenplaats

In het Jaar van de Buitenplaats organiseren de NTs en de Bond Heemschut ieder drie excursies. Beide organisaties stellen hun excursies open voor zowel donateurs van de NTs als voor leden van Heemschut.
Carla de Jonge

Het feest van de lente op Dekema State

Waarschijnlijk werden stinzenplanten vanaf de negentiende eeuw gebruikt om de landschappelijke tuinaanleg te verfraaien. Zo ontstonden de bloemtapijten die nog steeds te bewonderen zijn op Dekema State.

Wim Hoogendam

Jaarlijkse Rapporteursdag op Landgoed De Viersprong

Veel kennis werd uitgewisseld over 'proactief opereren' en de manier om bij planvorming in een vroeg stadium met gemeenten aan tafel te komen.
Rita Grothuis-Wiesman

Restauratie Cantonspark in Baarn

De huidige vriendenstichting heeft zich jaren actief ingezet voor een verantwoorde instandhouding van het uit 1905 daterende Cantonspark. De toekomst van het park is echter - opnieuw - onzeker.

Piet Bakker

Recensies

Caroline de Koning

Juni 2012 thema: Tuinbeleving

Tuinclubs, het collectieve tuinbeleven

Het genieten van tuinen is des te aangenamer als je het met anderen kunt delen. In de jaren zestig van de vorige eeuw zijn de eerste tuinclubs in Nederland ontstaan.
Éva Kovács en Marian Lenshoek

Donateursexcursies: inspirerend voor deelnemer en eigenaar

'Georganiseerde tuinbeleving' is de drijfveer voor de zeer populaire excursies die de NTs organiseert. Met de NTs kom je in hele bijzondere tuinen, met unieke verhalen.
Korneel Aschman

Vollenhoven's mooie moestuin, springlevend erfgoed

De oude moestuin van het landgoed Vollenhoven floreert, tot groot genoegen van de eigenaren en de omwonenden.
Julia Voskuil

De lange familieband met Wester-Amstel

Een persoonlijke rondleiding door de eigenaar geeft een extra dimensie aan tuinbezoek. Zeker als de betrokkenheid met de plek generaties teruggaat.
Marian Lenshoek en Ronald van Immerseel

Start een Groen Erfgoed Fonds op naam bij het Prins Bernhard Cultuurfonds

Via het Prins Bernhard Cultuurfonds kunt u uw nalatenschap bestemmen ten behoeve van cultuurhistorisch groen.
Suzanne Kooij

Tuinhistorisch onderzoek: bron van waardevolle kennis

Voor het eerst zijn Richtlijnen Tuinhistorisch Onderzoek gepubliceerd, met praktische handreikingen voor het vaststellen van de waarde van groen erfgoed.
Ronald van Immerseel en Leo Hendriks

Themadag 'Verleden, Heden en Toekomst van de Historische Buitenplaats'

De NTs en Erfgoedvereniging Heemschut organiseerden een druk bezochte bijeenkomst om meer aandacht te vragen voor de bijzondere waarde van buitenplaatsen.
Marion Kruisbrink

't Hof Ravestein: tuin omgeven door wind en het volle Zeeuwse licht

In de 18^e eeuw werd Ravestein bewoond door een bewindvoerder bij de VOC. De kern van de oude buitenplaats is gerestaureerd, met borders vol rozen bij het huis.
Willemien van Montfrans-Hartman

Reconstructie van de Springerbrug in Clingendael

De recente reconstructie van een door Leonard Springer ontworpen brug op Clingendael kwam mede tot stand door tussenkomst van de NTs.
Joost Gieskes

Tuinhistorisch onderzoek voor Wijhezicht

De NTs heeft de gemeente gewezen op de noodzaak van degelijk onderzoek naar de geschiedenis van het Park Wijhezicht.
Piet Bakker

Gered van het water: buitenplaatsen en kastelen op Schouwen-Duiveland

In het Jaar van de Historische Buitenplaats organiseren de NTs en Heemschut een gezamenlijke excursie naar Schuddebeurs, Haamstede en Zierikzee.
Irene Agterkamp

Red een plantentuin, red planten kennis!

Nederland heeft duizenden verzamelingen van bijzondere planten in tuinen en parken. De Stichting Arboridata zet zich in voor een beter beheer van minder bekende plantenverzamelingen.
Wybe Kuitert

September 2012 thema: Bedrijfstuinen

Nieuw: bedrijfsdonateurschap

De NTs biedt bedrijven de mogelijkheid voor een bedrijfsdonateurschap. Door onze missie te steunen, kunt u bijdragen aan een solide financiële basis én toekomst voor de NTs.

Lunchpauze in een grachtentuin

Verrassend hoe achter de statige Amsterdamse gevels het lawaai en de drukte van de stad verstillen en het monumentale groen een oase van rust wordt.
Éva Kovács

De Inktpotpatio: een binnentuin die tot de verbeelding spreekt

De bedrijfstuin van dit Utrechtse rijksmonument bestaat uit een buitenruimte, waarin een eigentijdse invulling harmonieert met de statische monumentaliteit van het gebouw.

Ronald van Immerseel

De geur van aarde en gras ruiken - bedrijfstuinen van Mien Ruys

Mien Ruys was een van de eerste tuinarchitecten die de tuin als gelijkwaardig element een plaats in de moderne vormgeving wist te geven.

Leo den Dulk

Bedrijfstuinen in rijksbezit

De Rijksgebouwendienst heeft veel gebouwen in eigendom. De bijbehorende buitenruimte heeft veelal een ontworpen groene inrichting.

Korneel Aschman

De achttiende-eeuwse tuinen van de Hollandse Manifaktura in Jaroslavl

Een Russische textiel fabriek beschikt over een vroege tuinaanleg in geometrische stijl met een onmiskenbaar Nederlandse achtergrond. De restauratie, met Nederlandse deskundigen, is in volle gang.

Peter Verhoeff en Willem Zieleman

Eerste hoogleraar historische buitenplaatsen en landgoederen

De benoeming van Yme Kuiper staat garant voor een academisch interessante, integrale benadering van de buitenplaatsencultuur in Nederland.

Anne Wolff

Arboridata: digitale ontsluiting botanische collecties

Elke plant zal uiteindelijk zelfs een GPS vermelding krijgen, aldus Jan van den Brandhof van de stichting Arboridata. De collectiehouder kijkt graag verder dan de korte termijn.

Julia Voskuil

Bezoeken aan de parken van buitenplaatsen

Met de NTs kunt u in oktober de fraaie parken bezoeken van het landgoed Krepel in Klarenbeek en kasteel Middachten.

Irene Agterkamp, Frida Waasdorp en Leo Plenckers

De Briellaerd; een plek waar architectuur en natuur samenkomen

De oprijlaan van hovenierscentrum De Briellaerd leidt de bezoeker langs grote zuilen van beuken en buxushagen. Zo proeft u de rust van het oude landgoed.

Christien van den Brink

Kooipark, een stukje Leidse Dudok erfenis

Omwonenden maken zich sterk voor het behoud van het Kooipark in Leiden, ooit aangelegd als Volkspark.

Rita Grothuis

Boek Heimerick Tromp verandert visie op landschapstijl

Heimerick Tromp presenteert een nieuwe visie op de ontwikkeling van de landschapstijl in Nederland.

December 2012 thema: Verzamelen - Groen van blijvende waarde

Belangwekkende verzameling kassen op Hindersteyn

De historische kassen op Hindersteyn zijn in gebruik in de moestuin en passen bij de sfeer die ridderhofstad wil uitstralen.

Marian Lenshoek en Ronald van Immerseel

Van wrange tot suikerzoete vruchten

De citrusverzameling van Het Loo heeft boompjes van 300 jaar oud die nog stammen uit de tijd dat koning-stadhouder Willem III en koningin Mary op het paleis woonden.

Leslie Leijenhorst

De verzameling van bankier Blijdenstein in Hilversum

Een fascinatie voor coniferen leidde vanaf 1880 tot een unieke verzameling van vierhonderd verschillende soorten en cultivars.

Julia Voskuil

Buitenplaatsen op servies

Een bijzondere manier om buitenplaatsen en buitenleven af te beelden is op porselein en ander keramiek.

Korneel Aschman

De Cremerscollectie

Cockie Cremers geniet blijvende bekendheid vanwege haar omvangrijke bibliotheek met zeldzame zeventiende- en achttiende-eeuwse boeken over tuinkunst.

Ronald van Immerseel

Rijksmuseumtuin: groene buitenzaal in traditie Cuypers

De tuin van het Rijksmuseum wordt weer teruggebracht tot de oorspronkelijke 'Oud-Hollandsche' stijl.

Sander Rombout en Sanne Horn

Herstel plantsoen Harmoniehof in Amsterdam

Vrijwilligers brengen historisch plantsoen terug in oude staat.

Evelien Jansen

Waardering van Groen Erfgoed, toepassing in de praktijk

De nieuwe Richtlijnen tuinhistorisch onderzoek inspireerden bij de herontwikkeling van het landgoed Klingelbeek.

Patricia Debie

Buitenplaats Baest : een verborgen parel in Brabant

Donateurs bezochten buitenplaats Baest.

Alide Hijmans

Ontmoeting Open Tuin Eigenaren

Tuineigenaren wisselden van gedachten over openstelling in Hagestein.

Julia Voskuil

Van verzameling naar een levende tuin

"Toen we verhuisden, ging mijn grote verzameling planten mee. Dat was een hele uitdaging. Ik speel met de natuur en de natuur speelt met mij; daagt me uit."

Anne van Beusekom

Landgoederen op de helling

Plan voor behoud van het bijzondere cluster aan landgoederen en buitenplaatsen op de stuwwal tussen Oosterbeek en Renkum.

Rob Aben

Investeren in buitenplaatsen loont

Buitenplaatsen en landgoederen leveren een aantoonbare bijdrage aan de samenleving. Een deel van de baten komt terecht bij de eigenaren, terwijl zij wel de onderhoudskosten dragen.

Willemijn van den Berg

Weerzien met de Hof van Walenburg

De Hof van Walenburg, ooit het paradepaardje van de NTs, was sinds 1999 weer open voor publiek.

Leslie Leijenhorst en Frida Waasdorp-Voortman

Leergang Groen Ruimtelijk Erfgoed start in december

Opleiding gericht op in stand houden van historische tuinen, parken en landschappen.

Klaas de Boer

Recensies

Leslie Leijenhorst

10 Commissie Sociaal Tuinieren

De pas opgerichte Commissie Sociaal Tuinieren was in 2012 als volgt samengesteld:

- mw. drs. Suzanne Kooij (projectleider)
- mw. Beline Geertsema (ook voorzitter NTs bestuur)
- mw. Natascha Béguin
- mw. Corinne Bierman
- mw. Marilies Jacobs

Het 'Sociaal Tuinieren' project is in 2011 gestart met een pilot in de Amsterdamse wijk Betondorp, en werd in 2012 voortgezet in Betondorp, de Bloemenbuurt in Amsterdam Noord en de Pijp. Het project is een samenwerkingsverband tussen de Nederlandse Tuinenstichting en Stichting Present Amsterdam.

Het project behelst, dat groepen vrijwilligers in onder architectuur ontworpen volkswijken tuinen van ouderen en kwetsbare bewoners opknappen en opnieuw duurzaam beplanten. Deze mensen zijn zelf niet in staat hun tuin bij te houden en verkeren vaak in een sociaal isolement. De tuinen worden na de 'makeover' door individuele vrijwilligers regelmatig bijgehouden, waardoor de eenzaamheid waar de betreffende mensen vaak onder lijden doorbroken wordt.

De Nederlandse Tuinenstichting zet zich met diverse activiteiten in voor groen erfgoed. Door het helpen opknappen van tuinen in achterstandsbuurtten verbreedt de Tuinenstichting haar missie tot een meer sociale invulling.

Stichting Present Amsterdam helpt mensen die zelf onvoldoende geld, netwerk en gezondheid hebben om een bepaalde klus te klaren. Hierin werkt Present samen met maatschappelijke organisaties, die contact hebben met mensen in moeilijke posities. De betrokken instanties hebben vaak geen budget om b.v. verwaarloosde tuinen op te knappen. Daarvoor wordt dan Present ingeschakeld; Present regelt groepen vrijwilligers om dergelijke klussen aan te pakken. Deze vrijwilligers komen o.a. vanuit kerken, bedrijven, studentenverenigingen en serviceclubs.

In 2011 werden de eerste 'Sociaal Tuinieren' projectdagen uitgevoerd in de Amsterdamse buurt Betondorp. In mei en september zijn toen in totaal 16 tuinen duurzaam opgeknapt. In 2012 werd een uitgebreid projectplan geschreven waarin de ervaringen van het pilotjaar zijn geëvalueerd. De fondsenwerving verliep weer succesvol en in de herfst werd gestart met het opknappen van tuinen in zowel de Bloemenbuurt, Betondorp als de Pijp. Er werd een nieuw element aan het project toegevoegd: het geven van trainingen in tuinonderhoud aan structurele vrijwilligers die actief zijn in de wijken door tuinontwerpster Marilies Jacobs. In het voorjaar van 2013 wordt het project voortgezet,

en zullen weer een groot aantal tuinen door groepen vrijwilligers beplant worden. Ook is het de bedoeling om een methodiekbeschrijving van het project te maken zodat het ook elders kan worden uitgevoerd.

11 Websitecommissie

De Websitecommissie was in 2012 als volgt samengesteld:

- mw. drs. Suzanne Kooij (webmaster)

Vernieuwde website

De website heeft een beveiligd gedeelte, dat alleen voor NTsdonateurs toegankelijk is. Daarvoor kan men inloggen met een persoonlijke code. Op dit gedeelte staat o.a. de beschrijving van de open tuinen, met een plattegrond waarop de locatie staat aangegeven.

De website is sinds juli 2011 online, en heeft ca. 6000 bezoekers per maand.

12 Overige activiteiten

Sneeuw klokjesdagen

Ook in februari 2012 organiseerde de NTs de jaarlijkse Sneeuw klokjesdagen. Er werden weer een paar nieuwe Sneeuw klokjestuinen, die vroeg in het jaar kunnen worden bezocht, aan de lijst van Sneeuw klokjesdagen toegevoegd.

Vrijwilligersdag 2012

Op 16 september 2012 vond de jaarlijkse vrijwilligersbijeenkomst plaats op de buitenplaats Akerendam te Beverwijk. Daar was de expositie 'Vijf eeuwen bloemperken op Akerendam'. Tuinbaas Hans Otten hield een inleiding over de geschiedenis en de tuin en over wat er bij komt kijken om dit in stand te houden.

Vervolgens was er een rondleiding door de tuin.

Mw. Marian Lenshoek (Redactiecommissie) nam als Vrijwilliger van het Jaar de bokaal met inscriptie en een fraai boeket in ontvangst

Hierna werd er op het terrein van Beeckestijn te Velzen door het NTs bestuur een picknick georganiseerd.

Geïnteresseerden konden tot slot de tentoonstelling van maquettes van buitenplaatsen, georganiseerd inn het kader van het jaar van de Buitenplaats, bezoeken.

Er waren 19 aanwezigen op deze Vrijwilligersdag, vanwege de vakantietijd minder dan in andere jaren.

Groninger Tuin & Kunst Tiendaagse

Van 15 tot en met 24 juni 2012 stond de provincie Groningen in het teken van tuinen en kunst. De tuintiendaagse leidde langs bekende en minder bekende groene evenementen.

Er werd door NTs rapporteur mw. Stieneke van der Wal een lezing gegeven over het groen in de wijk helpman in Groningen, en Groninger NTs open tuineigenaren werd gevraagd om mee te doen aan de Tiendaagse.

FIM

De NTs is lid van de Federatie Instandhouding Monumenten (FIM).

BRIM

De NTs is vertegenwoordigd bij het BRIMoverleg (Besluit Rijkssubsidiëring Instandhouding Monumenten).

Beurzen/evenementen

Sinds 2012 is speciaal voor beurzen mw. Ellen Oswald als vrijwilliger aangetreden.

De NTs-stand op de Kwekerijendagen op het Landgoed Bingerden van 17-19 juni werd door leden van de Open Tuinencommissie bemand. Er werden donateurs ingeschreven en folders en oude Tuinjournaals aan belangstellenden uitgedeeld.

Bezoeken

- 24 mei 2012 Opening tentoonstelling 'Vijf eeuwen bloemperken op Akerendam' te Beverwijk. Aanwezig: Beline Geertsema.
- 31 mei 2012 Symposium 'Buitenplaatsen in bedrijf' op landgoed Middachten. Beline Geertsema en Hein Krantz waren hierbij aanwezig.
- 28 juni 2012 In het kader van de campagne 'Meer natuur in de straat' werd op 28 juni 2012 in Nijmegen door de VNC (Vereniging Nederlands Cultuurlandschap) de Gouden Zwaluw 2012 voor goede initiatieven uitgereikt. Hein Krantz was daarbij aanwezig.
- 26 september 2012 Nationale Groendag. Thema: 'Stedelijk groen in crisistijd' Organisatie: VNG, Platform31, Ministerie EL&I, Entente Florale. Aanwezig: Suzanne Kooij.
- 26 oktober 2012 Symposium op kasteel Warmelo ('Behoud en beheer van Historische Buitenplaatsen en hun omgeving'). Aanwezig: Henk van der Eijk en Hein Krantz.
- 30 november 2012 Slotfeest Jaar van de Buitenplaats in kasteel Geldrop. Aanwezig: Hein Krantz en Suzanne Kooij.